

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-308(4)/08

Warszawa, 13 stycznia 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o ochronie zabytków
i opiece nad zabytkami (druk nr 1369).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

Stanowisko rządu RP

wobec senackiego projektu ustawy *o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (druk nr 1369)

W dniu 8 października 2007 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności przepisu art. 31 ust. 1 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z Konstytucją RP. Przepis ten nakłada na podmiot planujący realizację robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź planujący nowe zalesienia lub zmianę charakteru działalności leśnej na terenach wpisanych do rejestru zabytków obowiązek sfinansowania badań archeologicznych w przypadku, gdy planowane działania mogą doprowadzić do zniszczenia zabytków archeologicznych. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że koszty badań archeologicznych nie mogą być we wszystkich przypadkach ponoszone wyłącznie przez podmiot podejmujący działania, w wyniku których zachodzi konieczność przeprowadzenia badań archeologicznych. Jednocześnie wskazał jednak, że obowiązek dofinansowania badań archeologicznych ze środków publicznych zachodziłby z pewnością w tych przypadkach, gdy koszty badań archeologicznych są niewspółmiernie wysokie do kosztów planowanej inwestycji. W takich bowiem przypadkach konieczność sfinansowania badań archeologicznych mogłaby uniemożliwić realizację planowanej inwestycji, a tym samym w istotny sposób ograniczałaby prawo własności.

Opracowany przez Senat RP projekt ustawy *o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* ma na celu zmianę dotychczasowych przepisów dotyczących finansowania badań archeologicznych koniecznych do wykonania ze względu na planowane inwestycje. Nowe zasady finansowania tych badań zostały określone w przepisie art. 1 pkt 3 projektu ustawy w części dotyczącej wprowadzenia w ustawie *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* nowych przepisów art. 82a ust. 1–3. Proponowane rozwiązanie przewiduje udzielanie przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dotacji na przeprowadzenie badań archeologicznych w przypadku, gdy ich koszty będą wyższe niż 2% kosztów planowanej inwestycji (art. 82a ust. 1). Dotacja nie będzie jednak udzielana w przypadku przynajmniej częściowego finansowania planowanej inwestycji ze środków publicznych lub środków europejskich, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego (art. 82a ust. 2). Wysokość dotacji stanowić będzie różnicę pomiędzy kosztami

planowanych badań archeologicznych i ich dokumentacji a kosztami stanowiącymi 2% kosztów planowanej inwestycji (art. 82a ust. 3).

Zaproponowane rozwiązanie w zakresie finansowania badań archeologicznych poprzedzających planowane inwestycje jest zgodne ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego zaprezentowanym w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 października 2007 r. Konieczność poniesienia przez podmiot planujący realizację inwestycji kosztów badań archeologicznych w wysokości nie wyższej niż 2% kosztów inwestycji nie uniemożliwi jej realizacji, a tym samym nie spowoduje istotnego ograniczenia prawa własności. Zasadne jest również nieudzielanie dotacji w przypadkach, gdy przynajmniej jednym z podmiotów finansujących badania archeologiczne jest jednostka zaliczana do sektora finansów publicznych, jak też w przypadkach, gdy badania te będą finansowane ze środków europejskich. Reguła ta nie będzie jednak dotyczyła jednostek samorządu terytorialnego, które będą mogły ubiegać się o przyznanie dotacji. Podobne rozwiązanie przyjęto w przepisach dotyczących udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Ponadto przepis art. 1 pkt 3 przewiduje wprowadzenie do ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* dodatkowych przepisów art. 82a ust. 4–6 i art. 82b. Przepisy te określają konieczność rozliczenia dotacji na podstawie realnie poniesionych kosztów na przeprowadzenie badań archeologicznych i realizację inwestycji (art. 82a ust. 4) oraz wskazują przypadki, w których konieczny będzie w całości lub w części zwrot dotacji (art. 82a ust. 5 i 6), a także zawierają upoważnienie do wydania przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego rozporządzenia określającego warunki i tryb udzielania oraz rozliczania dotacji. (art. 82b). W przepisie art. 82 a ust. 6 wprowadzono konieczność rozliczenia dotacji w terminie 5 lat od dnia przekazania dotacji. Wskazany termin jest z jednej strony wystarczający na przeprowadzenie inwestycji, z drugiej zaś określa nieprzekraczalną datę rozliczenia się z otrzymanej dotacji. W celu podkreślenia, że dotacja musi być rozliczona w terminie 5 lat od dnia przekazania dotacji, w przepisie art. 82a ust. 4 po wyrazach „o których mowa w art. 31 ust. 1” powinno dodać się wyrazy „nie później jednak niż w terminie 5 lat od dnia przekazania dotacji”. Ponadto w przepisie tym wskazano, że warunkiem rozliczenia się z otrzymanej dotacji jest przekazanie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków dokumentacji przeprowadzonych badań archeologicznych w terminie nie dłuższym niż 3 lata od dnia udzielenia pozwolenia na ich przeprowadzenie. Pełną wiedzę o zabytku archeologicznym daje wyłącznie wykonywanie dokumentacji

przeprowadzonych badań archeologicznych, w związku z czym konieczne jest określenie terminu jej wykonania i przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Pozostałe przepisy art. 1 pkt 1 i 2 projektu ustawy nowelizują istniejące przepisy ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. W przepisie art. 1 pkt 1 projektu ustawy proponuje się zmianę przepisów art. 31 ust. 1 i 2 obowiązującej ustawy. W przepisie art. 31 ust. 1 dodaje się jedynie odesłanie do przepisu art. 82a ust. 1, który wskazuje w jakich przypadkach udzielana jest dotacja na badania archeologiczne. Natomiast zmiana w przepisie art. 31 ust. 2 polega na wskazaniu, w jaki sposób wojewódzki konserwator zabytków może określić zakres koniecznych do przeprowadzenia badań archeologicznych. Celem tej propozycji jest ograniczenie zakresu badań archeologicznych, które mogą być dofinansowywane przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wyłącznie do terenów bezpośrednio przeznaczonych pod realizację inwestycji. Przyjęcie odrębnego uregulowania dotacji przyznawanych na prowadzenie badań archeologicznych wymaga zmiany przepisu art. 77 pkt 2 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, gdyż jego obecna treść odnosi się do badań archeologicznych związanych z prowadzeniem prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Odnosząc się do uzasadnienia senackiego projektu ustawy *o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* należy wskazać na brak oszacowania skutków regulacji.

W skali kraju corocznie wojewódzcy konserwatorzy zabytków wydają około 2.500 pozwoleń na prowadzenie ratowniczych badań archeologicznych na podstawie przepisu art. 31 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przyjmując, że każde pozwolenie dotyczy przebadania 3 arów corocznie badania archeologiczne obejmują 7.500 arów. Koszt wykonania badań archeologicznych na obszarze 1 ara wynosi około 15.000 zł. Tym samym badania archeologiczne prowadzone na terenie kraju w skali roku kosztują około 112.500.000 zł.

Przyjmując, że koszt przebadania 1 ara wynosi 15.000 zł obciążenie budżetu Państwa na podstawie przepisów projektu ustawy powstanie wówczas, gdy koszt inwestycji na obszarze 1 ara (100 m²) będzie wyższy niż 750.000 zł. Orientacyjnie można przyjąć, że 10% wszystkich badań archeologicznych będzie wspierane środkami budżetowymi. Oznacza to, że roczne obciążenie budżetu części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego wyniesie około 11.250.000 zł.

Ponadto należy dokonać zmiany redakcji przepisu art. 82 b poprzez wykreślenie z przepisu upoważniającego wyrazu „warunki”.

Podsumowując należy stwierdzić, że senacki projekt ustawy *o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* w sposób właściwy ureguje kwestie związane z ochroną zabytków archeologicznych zagrożonych realizacją planowanych inwestycji.

W związku z powyższym Rada Ministrów wyrażając pozytywną opinię wobec przedmiotowego projektu wskazuje jednocześnie na potrzebę jego uzupełnienia w przedmiotowym wyżej zakresie.